

OSLO NYE HAMRER LØS PÅ ÆRE OG MANDIGHET - MED HUMOR

Tekst: Kim Bjarke

Det settes nå opp en komedie om æresdrap skrevet av syriske Ibrahim Amir. Her skal machokulturen settes på en alvorlig prøve.

Det er ikke noe ærefullt ved å drepe. I enkelte konservative innvandremiljøer blir jenter og kvinner utsatt for sterk sosial kontroll, æresrelateret vold og tvangsekteskap fra sine familier. Hvis de oppfører seg på måter menn ikke liker.

Det skjer hver dag, her i vår egen by. I et av verdens mest likestilte land. Og vi nordmenn forholder oss tause. En taushet som for de utsatte kvinner til forveksling likner likegyldighet. Vi passer oss for å ikke mene noe om andre folks religioner. Men sosial kontroll, tvangsekteskap og æresdrap har med kultur å gjøre, noe vi nordmenn har lite kunnskap om. Dette handler om en antikvert patriarkalsk machokultur som mennene klammer seg til for å beholde makt og kontroll over familie og kvinner. Det er denne patetiske machokulturen komedien *Hvem har æren?* tar under satirisk behandling.

Hvem har æren? er en svart komedie, skrevet av den syriske forfatteren Ibrahim Amir. Komedieformen kan være et sterkt våpen mot makt og idioti. Når vi ler av noe, blir det litt mindre farlig. Og når det blir mindre farlig, mister det litt av sin karismatiske makt. Tenk bare på Chaplins parodi på Hitler i *Diktatoren* eller Dario Fos satire over mafiakulturen i Italia.

Sosial kontroll og tvangsekteskap er et samfunnsproblem som er tabubelagt i den norske offentlighet. Vi er så redde for å krenke noen. Vi er mer opptatt av å bli identifisert som de som mener «det riktige» uansett hvilken politisk fløy en tilhører. Men å kritisere en kultur som er voldelig, undertrykkende og kvinneforaktende er viktig og nødvendig og ikke ensbetydende med å støtte en bestemt side i det politiske spektrum.

I de miljøer hvor det foregår og hvor man reelt lever i et parallelsamfunn er normen den, at familiens ære er avhengig av datterens oppførsel, ærbarhet og jomfruhinne. Når en jente så i noen tilfeller gjør opprør mot ufrihet og tvang skal hun straffes for å få gjenopprettet familiens ære - gjennom vold og utstøtelse av fellesskapet. I de mest ekstreme tilfellene kan det ende med æresdrap. I Sverige er «altanflickorna» blitt et begrep. Jenter som tvinges til selvmord fra balkonger for at menn skal gå fri.

Vi er privilegerte. Vi lever i et av verdens mest opplyste

samfunn hvor likestilling og personlig frihet er vitale verdier. Verdier som er innskrevet i Norges grunnlov. Uansett hva patriarkalske mørkemenn hevder og truer med, så er det ikke fundamentalistiske dogmer men Grunnloven som sikrer innvandrerkvinner deres rettigheter. Vi begår urett når vi som strutsen gjemmer hodet i sanden og sier;

«Dette ikke angår oss for det er jo deres kultur og religion, sånn gjør utlendingene - og det skal vi ikke blande oss i.»

- NEI. Sånn gjør langt fra alle «utlendinger» og dette handler ikke om religion, men en kultur der menn vil kontrollere kvinner. Og jentene med minoritetsbakgrunn er like norske som våre døtre. Mange er født og oppvokst her og er norske statsborgere. Likestilling og personlig frihet er naturlige verdier for oss alle i dette landet.

Vil norske jenter frivillig gifte seg med en fetter, en de aldri har møtt? Gjelder borgerrettigheter ikke for norske minoritetsjenter?

Som byens teater skal vi skape et variert teatertilbud til byens innbyggere og vi har mange kulturelle forpliktelser. En av dem er å ta del i den samfunnsmessige samtalen; gjennom kunsten på scenen å sette fokus på et av byens sosiale problem.

Stadig flere modige jenter snakker åpent om den beinharde sosiale kontroll og den vold de utsettes for. Og de løper stor risiko. Enkelte av disse jentene beskriver Oslo som «et fengsel av systematisk sosial kontroll». Går de på gaten hånd i hånd med en etnisk norsk gutt, går alarmen - og familien utsettes for et umenneskelig press fra miljøet.

Forestillingen er en hyllest til de modige kvinner og jenter som går først i kampen for personlig frihet og likestilling. Forestillingen «Hvem har æren?» er «fargeblind» i den forstand, at teksten ikke viser hvilket land eller område personene på scenen stammer fra. Denne for meg latterlige æreskultur kommer fra mange deler av verden og «fargeblindheten» skal få alle relevante til at føle seg truffet.

Hvem har æren? er et forsøk på å hamre en øks ned i den dynen av likegyldighet vi etniske nordmenn behandler denne sosiale katastrofe med.

HVEM HAR ÆREN?

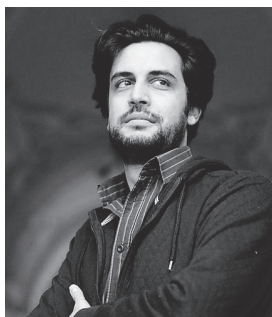
en komedie om æresdrap

av Ibrahim Amir
Oversatt av Øyvind Berg

Faren	TERJE STRØMDAHL
Moren	HELLE HAUGEN
Broren	PETTER VERMELI
Kvinnen	INE MARIE WILMANN
Svigerfaren	TROND HØVIK
Ektemannen	PÅL RØNNING
Elskeren	MARIUS NÆSS
Første politibetjent	KARI-ANN GRØNSUND
Andre politibetjent	TRINE W. SVENSEN
Den fremmede kvinnen	HENRIETTE FAYE-SCHJØLL

Regi	Kim Bjarke
Scenografi	Milja Salovaara
Kostymer	Milja Salovaara
Lysdesign	Rolf Christian Egseth

NORGESPREMIERE 23. FEBRUAR 2017

IBRAHIM AMIR

Ibrahim Amir er kurder og ble født i Aleppo, Syria i 1984. Av politiske årsaker fikk han etter tre semestre ikke fullført sine studier i teater- og medievitenskap. Han ble utmatrikulert fordi han deltok i ett minutts stillhet for kurdiske ofre. I 2002 flyktet han til Wien for å studere medisin. Og for å skrive. På tysk, et språk han måtte lære fra grunnen av. Hans novelle, *In jener Nacht schlief sie tief*, vant eksil-litteraturprisen *Schreiben zwischen den kulturen* i 2009. Hans første teaterstykke, *Habe die ehre (Hvem har æren?)*, som hadde premiere 29. januar 2013 på Wortstätten Wien, ble kritikerrost i Wien og ved Schauspiel Köln. Det blir bearbeidet til engelsk av Richard Bean og vil bli satt opp på Royal Court i London i 2018. Hans andre teaterstykke, *Stirb, bevor du stirbst*, uroppført på Schauspiel Köln 7. november 2015, ble en like stor suksess som hans første. Hans neste teaterstykke, *Homohalal*, får premiere ved Staatsschauspiel Dresden i mars 2017. I dag, hvis han ikke skriver, så arbeider Ibrahim Amir ved et wiensk sykehus som lege. Han er gift og bosatt i Wien.

HELE BYENS TEATER